

Epäile ennen kuin luulet

Erityisesti Yhdysvalloissa ovat monenlaiset kritiikittömät uskomukset levinneet viime aikoina hälyttävän yleisiksi. Erään vuonna 1978 suoritetun gallupin mukaan haastatelluista yli puolet uskoi telepatiaan ja ufoihin, noin kolmasosa astrologiaan jne.

Viisi vuotta sitten ryhmä huolestuneita ja vastuuntuntoisia tiedemiehiä perusti komitean, jonka tarkoituksena on tutkia tieteellisesti yliluonnollisista ilmiöistä esitettyjä väitteitä. Komiteassa on kuuluisuuksiakin, kuten Carl Sagan

(tähtitieteilijä), B. F. Skinner (psykologi), Isaac Asimov (kirjailija) ja Martin Gardner (matematiikan popularisoija).

Komiteaan kuuluu myös taikuri James Randi. Hän pyrkii Houdinin perinnettä noudattaen paljastamaan taikurit, jotka väittävät pystyvänsä yliluonnollisiin temppuihin kuten esim. Uri Geller. Randi on luvannut 10 000 dollaria sille, joka pystyy tekemään yliluonnollisen tempun kontrolloiduissa oloissa. Monet kaivonkatsojat, selvänäkijät ja muut vastaavat ovatkin onneaan kokeilleet mutta tuloksetta.

Komitea julkaisee neljännesvuosittain omaa lehteään nimeltä The Skeptical Inquirer. Lehdessä käsitellään epätieteellisiä uskomuksia Bermudan kolmiosta kreationismiin sekä tieteen laidalla olevia kysymyksiä, kuten parapsykologiaa. Useimmat artikkelit ovat hyvin kirjoitettuja, ne ovat sekä teräviä että hauskoja. Artikkelien kirjallisuusviitteet auttavat niitä, jotka haluavat perehtyä asioihin syvällisemmin. Lehdessä esitellään kriittisiä ja myös erityisen kriittittämiä kirjoja, jotka käsittelevät yliluonnollisia ilmiöitä.

Lukijoiden osastossa julkaistaan varsin liberaalisti sekä lehteä että sen artikkeleita kritisoivia kirjoituksia. Uutisosastossa kerrotaan yliluonnollisten ilmiöiden pikkutapahtumista: kuinka Charles Tart (parapsykologi) luulee maanjäristyksen aiheuttamia seismisiä heilahteluja parapsykologisiksi värähtelyiksi, kuinka ufojen väitetään siepanneen ihmisiä, kuinka selvänäkijöiden ennustukset eivät toteudukaan (Steve McQueen ei tehnyt comebackia, Bakerista ei tullut USA:n presidenttiä, paavi ei paennut Vatikaanista). Lehti pyrkii tarkastelemaan väitteitä yliluonnollisista ilmiöistä objektiivisesti ja kriittisesti. Mitään niistä se ei hylkää suoralta kädeltä.

Vaikka yksityinen ihminen uskookin ufoihin tai biorytmeihin, se ei ehkä kovin paljoa haittaa. Vaarana on kuitenkin, että sama herkkäuskoisuus heijastuu poliittisissa, uskonnollisissa ja eettisissä mielipiteissä. Tällöin yhteiskunnallinen merkitys on paljon tuntuvampi.

The Skeptical Inquireria voi erityisesti suosittaa niille, jotka eivät tiedä, miten suhtautua telepatiaa ja muita yliluonnollisia ilmiöitä koskeviin väitteisiin. Se sopii myös niille, jotka haluavat vähentää ympäristönsä herkkäluuloisuutta ja taikauskoisuutta.

Harri Hemilä